

PÉTER KREKÓ
LÓRÁNT GYŐRI
EDIT ZGUT

NENÁVISTNÉ POZDRAVY Z RUSKA

činnost proruských extremistických skupin
ve střední a východní Evropě

NENÁVISTNÉ POZDRAVY Z RUSKA

Činnost proruských extremistických skupin
ve střední a východní Evropě

Péter Krekó
Lóránt Győri
Edit Zgut

Duben 2017
Studie Political Capital

POLITICAL CAPITAL
POLICY RESEARCH & CONSULTING INSTITUTE

© Political Capital Kft. 2017

ISBN 978-963-9607-13-2

Poděkování	5
Autoři a podílející se instituce	7
Rakousko	7
Česká republika	7
Maďarsko	7
Polsko	8
Slovensko	8
Shrnutí	9
Separatismus a iredentismus jako politické strategie	9
Nedostatečná odezva	15
Co je třeba udělat?	16
Česká republika	18
Politický kontext	18
Jednotná periferie	19
Činnost extremistů po anexi Krymu	20
Dezinformace jako hrozba národní bezpečnosti	21
Slovensko	22
Politický kontext	22
Radikalizace u polovojenských skupin za pomoci Ruska	24
Pronikání do bezpečnostních složek	25
Maďarsko	26
Politický kontext	26
Jobbik a jeho satelitní organizace vzhlíží k ruské vlajce	27
Aktivní opatření: Maďarská národní fronta a kauza Bély Kovácse	28
Evropské a regionální bezpečnostní hrozby	29

Polsko	31
Politický kontext	31
Volební business a špionáž	31
Měkká moc historických křivd	33
Rakousko	34
Politický kontext	34
Vazby na Rusko: hlavní proud a extrémny	35
Město bálů	36
Příloha č.1 – Protizápadní narativy ve zkoumaných zemích	38
Rakousko	38
Česká republika	38
Maďarsko	38
Slovensko	39
Polsko	40
Příloha č. 2 – Proruské polovojenské organizace ve střední a východní Evropě	42
Česká republika	42
Maďarsko	43
Slovensko	45

PODĚKOVÁNÍ

Tento dokument je výsledkem rok trvajícího výzkumu, který pokrýl pět států a zabýval se vztahy mezi širokou škálou prokemelských subjektů a politickými silami v zemích střední a východní Evropy obecně; konkrétně pak byl zaměřen na násilná ultrapravicová hnutí na okraji politického spektra. Political Capital již publikoval svůj celoevropský výzkum¹² a případové studie jednotlivých států zkoumající vztahy mezi (krajně pravicovými) politickými aktéry na Slovensku³ a v Maďarsku,⁴ v jiné zprávě se věnoval „exportu“ ultrakonzervativních, neliberálních hodnot prokemelskými subjekty do střední a východní Evropy.⁵ Rovněž řada dalších autorů významně přispěla ke zkoumání této problematiky.⁶ Tento výzkumný projekt je však prvním, který svoji pozornost cílí na násilné projevy strategie Ruské federace a jejích zástupců, kdy dochází k podpoře okrajových extremistických organizací za účelem podrývání bilaterálních vztahů s Ukrajinou a Spojenými státy a destabilizace regionu. Oněch pět zemí, na které se soustředíme, jsou Rakousko, Česká republika, Maďarsko, Polsko a Slovensko. Většina našich závěrů ukazuje na trendy, které je možné pozorovat v regionu v širším slova smyslu.

1 Krisztián Szabados and Péter Krekó, “Russia’s Far-Right Friends” (Political Capital, 2009), http://www.riskandforecast.com/post/in-depth-analysis/russia-s-far-right-friends_349.html.

2 Political Capital, “The Russian Connection The Spread of pro-Russian Policies on the European Far Right,” 2014, http://www.riskandforecast.com/useruploads/files/pc_flash_report_russian_connection.pdf.

3 Péter Krekó et al., “Marching towards Eurasia - The Kremlin Connections of the Slovak Far-Right” (Political Capital, 2015), http://www.politicalcapital.hu/wp-content/uploads/PC_Study_Russian_Influence_Slovakia_ENG.pdf.

4 Attila Juhász et al., “‘I Am Eurasian’ - the Kremlin Connections of the Hungarian Far-Right,” 2015, http://www.politicalcapital.hu/wp-content/uploads/PC_SDI_Boll_study_IamEurasian.pdf.

5 Péter Krekó et al., “The Weaponization of Culture: Kremlin’s Traditional Agenda and the Export of Values to Central Europe” (Political Capital, 2016), http://www.politicalcapital.hu/wp-content/uploads/PC_reactionary_values_CEE_20160727.pdf.

6 Anton Shekhovtsov, *Tango Noir: Russia and the Western Far Right: Tango Noir* (Abingdon: Routledge, 2017), Alina Polyakova and Atlantic Council, “Putinism and the European Far Right,” *Institute of Modern Russia*, 2016, http://imrussia.org/images/stories/Russia_and_the_World/Putin-Far-Right/alina-polyakova_putinism-european-far-right.pdf, Mitchell A. Orenstein, “Putin’s Western Allies,” *Foreign Affairs*, 2014, <https://www.foreignaffairs.com/articles/russia-fsu/2014-03-25/putins-western-allies>, Emel Akçali et al., *Eurasianism and the European Far Right: Reshaping the Europe–Russia Relationship*, ed. Marlene Laruelle (Lanham: Lexington Books, 2015), Cas Mudde, “Russia’s Trojan Horse,” *openDemocracy*, 2014, <http://www.opendemocracy.net/od-russia/cas-mudde/russia%27s-trojan-horse>.

Toto shrnutí je založeno na případových studiích jednotlivých států, jejichž zpracovávání se vždy účastnili experti a investigativní novináři z příslušných zemí. Rádi bychom poděkovali níže uvedeným autorům a institucím.

Za obsah textu jsou zodpovědní výhradně jeho autoři.

AUTOŘI A PODÍLEJÍCÍ SE INSTITUTE

Rakousko

Fabian Schmid – investigativní novinář, Derstandard.at

Dr. Bernhard Weidinger – analytik, Dokumentační archiv rakouského odboje (DÖW)

Česká republika

Jakub Janda – vedoucí programu Kremlin Watch a zástupce ředitele, think-tank Evropské hodnoty

Petra Vejvodová PhD. – odborná asistentka, Katedra politologie – Fakulta sociálních studií, Masarykova univerzita, Brno

Veronika Víchová - analytička, think-tank Evropské hodnoty

Maďarsko

András Dezső a Szabolcs Panyi – investigativní novináři, Index.hu

Lóránt Győri – geopolitický analytik, Political Capital

Attila Juhász – ředitel, Political Capital

Péter Krekó PhD. – seniororní spolupracovník Political Capital, hostující profesor na univerzitě v Indianě a odborný asistent na univerzitě Eötvös Loránd

Edit Zgut – analytička zahraniční politiky, Political Capital

Polsko

Michał Kaciewicz – investigativní novinář, Newsweek.pl

Łukasz Wenerski – analytik a projektový manažer Evropského programu, Institut pro veřejné záležitosti (ISP)

Slovensko

Radovan Bránik – nezávislý bezpečnostní expert a bloger

Grigorij Mesežnikov PhD. – prezident, Institut pro veřejné otázky (IVO)

Daniel Milo JUDr. – senioní výzkumný pracovník a vedoucí programu Strategické komunikace, GLOBSEC Policy Institute

INSTITUTE OF
PUBLIC AFFAIRS

Tuto publikaci a výzkum podpořil National Endowment for Democracy.

**National Endowment
for Democracy**

Supporting freedom around the world

Separatismus a iredentismus jako politické strategie

Již od začátku krize na Ukrajině bylo možné pozorovat, jak krajně pravicová a extremistická uskupení, z nichž se většina dříve soustředila především na etnické, náboženské a sexuální menšiny jako na své hlavní nepřátele, přesunují svoji pozornost směrem ke geopolitickým záležitostem. Nejenže agitují proti NATO a EU, ale také sdílejí sympatie s putinovským Ruskem, které považují za svůj ideologický a politický vzor. Společná je jim rovněž hluboká nenávisť vůči Ukrajině.

Na základě četných ideologických a osobních vazeb mezi ruskými podnikateli, politiky, diplomaty a organizacemi, kterým se tento výzkum věnuje, můžeme tvrdit, že spojení mezi nimi nejsou dílem náhody. Spíše se tato věc zdá být součástí širší snahy Kremlu oslabit regionální stabilitu a zejména zkomplikovat bilaterální vztahy s Ukrajinou tím, že bude rozdmýchávat existující zdroje napětí: separatistické, revizionistické a ultranacionalistické organizace. Čím jsou tyto dvě země znesvářenější, tím více debat o minulosti a o historických hranicích se znovu otevře; čím více strachu a nedůvěry v této oblasti panuje, tím lépe pro Kreml. Sám Vladimir Putin se vyjádřil podivným způsobem, který poodhaluje destabilizační záměry Moskvy: *„Pokud někdo chce začít revidovat výsledky druhé světové války, tak dobře, pojďme o tom mluvit. Ale pak musíme mluvit nejen o Kaliningradu, ale o věci komplexně – od východní části Německa po Lvov, který byl částí Polska a tak dále a tak podobně. Dále tu je Maďarsko a Rumunsko. (...) Prapory do rukou a jen do toho.“*⁷

⁷ "Full Transcript of Bloomberg News' Interview With Vladimir Putin," *Bloomberg.com*, 2016, <https://www.bloomberg.com/news/articles/2016-09-05/putin-discusses-trump-opec-rosneft-brex-it-japan-transcript>.

Zpochybňování územní celistvosti států a podpora separatistických hnutí není v Kremlu novinkou: Rusko se zapojuje do podobných aktivit po celém Západě, pomáhá uskupením od italské Ligy Severu až po separatistické hnutí v Kalifornii.^{8,9} Oblast východní Evropy, která byla do roku 1990 součástí sovětského bloku, je v této souvislosti obzvláště významná, a to především od vypuknutí krize na Ukrajině, která zapříčinila zvýšenou alokaci finančních prostředků Kremlu do této oblasti a rovněž zvýšenou organizaci aktivních opatření.

Uniklé emaily hlavního moskevského стратега Vladislava Surkova, jenž stál za anexí Krymu,¹⁰ dokazují, že v roce 2014 byla vytvořena rozsáhlá destabilizační strategie s cílem dosáhnout autonomie Zakarpatska a federalizace Ukrajiny vyvoláváním konfliktů mezi rusínskými a maďarskými menšinami a ukrajinskou krajní pravicí a využíváním separatisticko-nacionalistických uskupení na Ukrajině, v Maďarsku a v Rumunsku. Kromě toho, prokremelský běloruský aktivista, Alexandr Usovsky, organizoval protiukrajinská shromáždění na podporu odtržení ukrajinských teritorií, přičemž finančně podporoval lokální nacionalistická hnutí v Polsku, České republice, Maďarsku a na Slovensku, v čemž mu pomáhaly peníze Konstantina Malofejeva, pravoslavného oligarchy blízkého Kremlu, který rovněž podporuje proruské „rebely“ na Ukrajině.¹¹ Nedávný skandál zvaný „Laundromat“ odhalil, že Mateusz Piskorski, lídr polské strany Změna, podporovatel prokremelských a proruských separatistů a organizátor podvodných volebních pozorovatelských misí, který je momentálně zadržený za špiónáž, ob-

8 Anton Shekhovtsov, “The Italian Far Right Lega Nord Builds Closer Ties with Moscow,” 2017, <http://anton-shekhovtsov.blogspot.com/2017/03/the-italian-far-right-lega-nord-builds.html>.

9 Andrew E. Kramer, “California Secession Advocate Faces Scrutiny Over Where He’s Based: Russia,” *The New York Times*, 2017, <https://www.nytimes.com/2017/02/21/us/yes-california-calexit-marinel-li-russia.html>.

10 Mihály Kálmán, “Kiszivárgott Iratok: A Fidesz És a Jobbik Segítségével Akarta Megszállni Kárpátalját Putyin?” *Kettős Mércé*, 2016, http://kettosmerce.blog.hu/2016/10/26/a_fidesz_es_a_jobbik_segitsegevel_akarta_megszallni_karpataljat_putyin.

11 “Anti-Ukrainian Actions in the Czech Republic and Poland Sponsored by the Oligarch from Russia,” *24-My.info*, 2017, <http://24-my.info/anti-ukrainian-actions-in-the-czech-republic-and-poland-sponsored-by-the-oligarch-from-russia/>.

držel mezi roky 2012 a 2014 od Kremlu peníze.^{12,13} (Několik organizací a jejich aktivit, které byly odhaleny v případových studiích, je uvedeno v tabulce č. 1.)

Strategie Moskvy v sobě spojuje podporu politickým stranám, spolupráci s neziskovými organizacemi a intenzivní šíření dezinformací. Postup Kremlu je založen na dědictví sovětských *aktivních opatření*, jejichž cílem je přímo ovlivňovat politické procesy v jiných zemích.¹⁴ To dobře zapadá mezi názory náčelníka generálního štábu ruských ozbrojených sil Valerije Gerasimova, který dohlíží na vojenské zpravodajské služby Ruska v současných konfliktech, jejichž činnost podhalil rok před anexí Krymu: „*Informační prostor otevírá spoustu asymetrických možností, jak snížit bojový potenciál nepřítele.*“¹⁵

Tabulka č.1: Destabilizující činnosti proruských, proti-ukrajinských radikálních a extremistických organizací

Země	Organizace	Osoby	Činnost
Česká republika	Národní demokracie/ Národní domobrana	Nela Lisková	Zřízení falešného „konzulátu“ samozvané „Doněcké lidové republiky“ v roce 2015
Maďarsko	Jobbik	Béla Kovács	Špionáž pro Ruskou federaci poškozující EU (vyšetřování začalo v roce 2014)
Maďarsko	Portál Hidfo.ru/ Ministerstvo zahraničních věcí Ruské federace	N/A	Obviňování maďarské vlády z prodeje tanků T-72 Ukrajině. Tato nepravdivá informace se objevila v tiskové zprávě Kremlu v roce 2014

12 OCCRP, “The Russian Laundromat Exposed,” 2017, <https://www.occrp.org/en/laundromat/the-russian-laundromat-exposed/>.

13 Wojciech Cieśla, “Kto Pral W Polsce Brudne Pieniądze Z Rosji?,” *Newsweek.pl*, 2017, <http://www.newsweek.pl/swiat/polityka/sledztwo-newsweeka-kto-pral-w-polsce-brudne-pieniadze-z-rosji-film,407123.html>.

14 Steve Abrams, “Beyond Propaganda: Soviet Active Measures in Putin’s Russia,” 2016, https://it4sec.org/system/files/15.1.01_abrams.pdf.

15 Charles K. Bartles, “Getting Gerasimov Right,” *Military Review* 96, no. 1 (2016): 30.

Země	Organizace	Osoby	Činnost
Maďarsko	Maďarská národní fronta	N/A	Airsoftový výcvik se členy GRU
Slovensko	Slovenské hnutí obrody	Marek Rusyniak	Výcvik s bývalými instruktory Specnaz; spolupráce s organizacemi Narodnyi Sobor, Stiaq, Dobrovolc; nábor separatistických bojovníků v roce 2014
Polsko	Změna/ Kongres nové pravice	N/A	Zločin z nenávisti vůči památníkům druhé světové války na západní Ukrajině v roce 2014
Rakousko	Identitární hnutí	Martin Sellner	Organizování proti-uprchlických protestů inspirovaných ideologií Alexandera Dugina

Tato strategie využívá slabosti, která je střední a východní Evropě vlastní: hořké vzpomínky na dřívější územní spory, nacionalisticko-separatistické tendence a strašáky v podobě šovinistických ideologií slibujících vrátit těmto národům zašlou slávu. A to doslova – průzkumy veřejného mínění ukazují, že je v regionu rozšířený nejen xenofobní nacionalismus, ale značnou podporu mají také revizionistické a expanzionistické tendence.¹⁶ Jak napsali Bugajski a Assenova: „Moskva se snaží profitovat z politických, etnických, náboženských a sociálních nepokojů ve střední a východní Evropě a zabránit tak místním vládám v udržení rovnováhy. Jakýkoli krok zpět od demokracie může spolu s růstem nacionalismu a populismu napomoci ruským cílům v této oblasti, ať jde o oslabování demokratických institucí, vyvolování rozporů uvnitř EU nebo o zpochybňování efektivity NATO.“¹⁷

¹⁶ Více viz. Political Capital's Demand for Right Wing Extremism Index, www.dereindex.eu

¹⁷ Janusz Bugajski and Assenova Margarita, *Eurasian Disunion: Russia's Vulnerable Flanks*, 2016, <https://jamestown.org/product/eurasian-disunion-russias-vulnerable-flanks/>.

Jednání proruských extremistických uskupení často vypadá, jako by záměrně chtěli realizovat výše popsanou strategii Moskvy. Nejlepším příkladem této skutečnosti je chování Mládežnického hnutí 64 žup v Maďarsku. Toto uskupení bylo zapojeno do náboru extremistů za maďarskými hranicemi; vydalo prohlášení, že Zakarpatsko není součástí Ukrajiny; uspořádalo protest na podporu „Doněcké lidové republiky“ a snažilo se o bojkot čokoládových produktů vyrobených firmami s podílem Petra Porošenka. Mimo to bylo rumunskými úřady obviněno z plánování teroristického útoku v Rumunsku. Jsou tu i extremistické skupiny, jejichž očividné spojení s Ruskem je zdokumentováno ještě lépe. Lídr MNA 1989, extremistického hnutí s rozsáhlými vazbami na ruské tajné služby, zavraždil v říjnu 2016 maďarského policistu. Dále vyšlo na povrch, že důstojníci ruské vojenské zpravodajské služby (GRU) vydávající se za ruské diplomaty se účastnili společných airsoftových výcviků se členy tohoto hnutí. Ruské ministerstvo zahraničí zase použilo starší webovou stránku MNA jako „důkaz“ pro falešnou zprávu o prodeji maďarských tanků na Ukrajinu. Dnešní Budapešť se stává centrem proruské extremistické pravice: sídlem proruských mezinárodních extremistických sítí jako například Knights Templar International a místem setkávání a útočištěm švédských, francouzských a britských extremistů, zatímco autority nad těmito aktivitami zavírají oči.

Na Slovensku můžeme najít členy polovojenských uskupení, kteří buď přímo bojují na východě Ukrajiny či podporují separatisty ze Slovenska a kterým se dříve dostalo tréninku od bývalých členů Specnazu, jednotek zvláštního určení vojenských zpravodajských služeb Ruska. Polská kontrarozvědka momentálně vyšetřuje lídra polské levicové strany Změna (Zmiana) Mateusze Piskorskiho spolu s bývalými aktivisty polského ultrapravicového Kongresu nové pravice kvůli podezření ze špionáže pro Ruskou federaci. Posledně jmenovaní se v roce 2014 údajně účastnili „aktivních opatření“ na území Ukrajiny, jejichž cílem bylo vyvolávat etnické nepokoje zaměřené proti polské menšině žijící na západě Ukrajiny.

V České republice samozvaná „Doněcká lidová republika“ otevřela v září 2016 falešný „konzulát“, a to s pomocí české krajní pravice včetně (českými autoritami neuznávaného a považovaného za extremistické) polovojenského uskupení Národní domobrana. Výroční zpráva Bezpečnostní informační služby ČR (BIS) se rovněž zmiňuje o rozsáhlých vazbách extremistických skupin na Rusko.

Co se týče Rakouska, tak pravicová FPÖ není jediným hráčem sloužícím zájmům Kremlu; rovněž můžeme pozorovat rostoucí spolupráci mezi Ruskem a Identitárním hnutím – extremistickým mládežnickým hnutím čerpajícím z ideologie Alexandra Dugina – které může být potenciálně násilné a disponuje silnými mobilizačními schopnostmi. Všechny tyto případy ukazují, že hrozba, kterou Rusko v tomto regionu představuje, není pouze politického či informačního charakteru, ale váže se i k otázce bezpečnosti.

Již od anexe Krymu je ve vlastním zájmu Ruska, aby činnost těchto uskupení přispívala k destabilizaci regionu. Kromě toho se Rusko snaží zpochybňovat a podřývat důvěru v tyto státy a jejich bezpečnostní složky. V extremistických hnutích tak našlo přirozené spojení, jejichž názory jsou dále šířeny rozsáhlou sítí proruských médií, která především na sociálních sítích šíří falešné zprávy a konspirační teorie zaměřené na podněcování a prohlubování etnických, společenských a národnostních konfliktů. Tato média také podporují separatistické tendence menšin žijících na Ukrajině a vyzývají k přidání se k rebelům na východě Ukrajiny. Těmto hnutím pomohla i migrační krize, která se následkem ruské intervence v Sýrii ještě zhoršila a díky které mohlo mediální impérium falešných zpráv vzkvétat na úrodné půdě prohlubování obav, nedůvěry a xenofobie. Toto propagandistické úsilí využívá rozšířené, i když ne dominantní nedůvěry k Západu a snaží se poštvat jednotlivé státy v tomto regionu proti sobě navzájem.¹⁸

¹⁸ Globsec Policy Institute, “Central Europe under the Fire of Propaganda: Public Opinion Poll Analysis in the Czech Republic, Hungary and Slovakia,” 2016, http://www.cepolicy.org/sites/cepolicy.org/files/attachments/glb_trends_en.pdf.

Tabulka č.2: „Patří nám části sousedních zemí?“ Část společnosti v procentech, která odpověděla souhlasně (Pew, 2009)¹⁹

Země	Souhlas, %
Bulharsko	66
Maďarsko	61
Rusko	58
Polsko	51
Česká republika	40
Slovensko	29

Nedostatečná odezva

Kreml je velmi úspěšný v infiltrování okrajových stran a polovojenských organizací ve střední Evropě, neboť vzhledem k jejich většinou malé velikosti a lehké manipulovatelnosti lze tato uskupení snadno koupit či kontrolovat. Přestože snahy o destabilizaci tohoto regionu se zatím výrazně neprojevíly, neměla by se tato hrozba brát na lehkou váhu.

Hlavním problémem je, že tyto snahy ve většině zemí nenarazí na dostatečný odpor. Samozřejmě, střední Evropa není homogenní. Polsko, které má jako jediný z pěti zkoumaných států přímé hranice s Ruskem, je tradičně více ostražitě vůči vlivovým operacím a jeho vedoucí představitelé jsou si vědomi „psychologické války“ vedené Kremlem. Také česká vláda se zdá být poněkud ochotnější k tomu zabývat se těmito vzbami a reagovat na ně institucionálně.

¹⁹ Pew Global Attitudes, “Two Decades After the Wall’s Fall,” 2009, <http://www.pewglobal.org/files/pdf/267.pdf>.

V těchto zemích lze pozorovat zřizování orgánů zaměřených na boj s dezinformacemi a pokusy o zatýkání jednotlivců s vazbami na ruské tajné služby. Slovenské ministerstvo vnitra nedávno oznámilo, že slovenská policie zaměstná dvanáct nových expertů, kteří budou bojovat s ruskými dezinformacemi a s hybridními hrozbami, což je pravděpodobně rovněž reakce na slova slovenského prezidenta Andreje Kisky, který kritizoval nepřipravenost Slovenska takovýmto hrozbám čelit.²⁰

Maďarsko a Rakousko se zdráhají reagovat i jednat. Stále zde panuje velmi rozšířené popírání ruské hrozby v celém regionu. Místní nacionalističtí lídři sice mají tendence chlubit se schopností ochránit své země před vnějšími hrozbami, ale přitom se nezmiňují o očividných, někdy i agresivních případech, kdy se Rusko snaží oslabit jejich suverenitu a státní instituce. Ba co více, tyto lídři někdy Rusku přímo nahrávají svým diplomatickým mlčením a „pragmatickými“ ekonomickými a politickými vazbami na Rusko.

Co je třeba udělat?

Za účelem postavení se této hrozbě doporučujeme následující kroky:

1. Ruský vliv ve střední a východní Evropě by měl být považován za bezpečnostní hrozbu. Ministři vnitra a jednotlivé kontrarozvědky musí mít dostatečný personál, prostředky a politickou podporu k odhalování těchto nebezpečných vazeb.
2. Politici by měli při bilaterálních jednáních s Ruskem přestat ignorovat nepříjemnou pravdu a začít se zmiňovat o evidentních pokusech Ruska ovlivňovat jejich politickou situaci – spolu se snahou Kremlu učinit z agresivních uskupení své nástroje.
3. Je třeba oficiálně vyšetřovat peněžní vazby extremistických uskupení na Rusko, informace uniklé v poslední době by se měly pečlivě prozkoumat v následujících měsících (případ Surkov, Usovského emaily, kauza „Laundromat“ atd.).
4. Rozsáhlá lustrace bezpečnostních složek je neodkladná.

²⁰ Márk Finta, "Szlovákia Az Orosz Propaganda Egyik Fontos Célszágá," *Ujszo.com*, March 21, 2017, <http://ujsoz.com/online/kozelet/2017/03/21/szlovakia-az-orosz-propaganda-egyik-fontos-celorszag>.

- Bezpečnostní složky a tajné služby (především v postkomunistických zemích) jsou stále infiltrovány ruskými tajnými službami, což zhoršuje šance pro úspěšný boj s těmito hrozbami.
5. Hrozby jako ruská informační válka a politický vliv by měly být zmíněny ve veřejných strategických dokumentech a hodnoceních národní bezpečnosti daných zemí, což zatím ze všech států v regionu učinila jen Česká republika.
 6. Prokremelské postoje nacházejí úrodnou půdu v euroskepticismu a antiamerikanismu. Politické složky mající zájem omezit ruský vliv by se měly rovněž vyvarovat protizápadní rétoriky.
 7. Jsou zapotřebí více integrované zpravodajské služby. Aby se podařilo překonat neochotu některých členských států (např. Maďarsko) odhalovat potencionální nebezpečí ruského vlivu a uznat celoevropský charakter těchto hrozeb, Evropská unie by měla vyvíjet tlak na hlubší integraci bezpečnostních služeb v EU pod Evropskou radou či dokonce Evropskou komisí.
 8. Nutností je hlubší transatlantická politická angažovanost Spojených států. V posledních letech jsme mohli pozorovat, jak „měkký izolacionismus“ předchozí administrativy podpořil nebezpečný ekonomický a politický vliv Ruska v širším regionu střední a východní Evropy. Za účelem obrany proti těmto trendům by Spojené státy by měly posílit svůj závazek v regionu střední Evropy, oblasti, kde vypukly obě světové války ve 20. století.

Příspěvatelé: *Petra Vejvodová, Jakub Janda, Veronika Víchová*

Politický kontext

Po pádu komunismu a rozpadu Československa v roce 1993 se Česká republika stala členem NATO a EU a zároveň nejvýraznějším následovníkem vzoru Berlína ze všech postkomunistických států střední Evropy. Vztahy mezi těmito dvěma státy byly tradičně důležité (i když zdrženlivé), anexe Krymu však politické prostředí značně polarizovala. Tento akt byl rychle označen za vojenskou agresi Ruska a ilegální okupaci jak českým parlamentem, tak českou vládou. Prezident Miloš Zeman naopak tento krok prakticky přivítal s takovou otevřeností, k jaké se žádný jiný představitel členské země EU neodvážil.

Specifičnost ruského vlivu v Česku spočívá ve skutečnosti, že proruští političtí aktéři představují pouze malou, i když hlasitou a viditelnou frakci s nepříliš významnou politickou mocí. Silně proruské politické spektrum je odkázáno na politiky jako je prezident Zeman nebo Jan Mládek, bývalý ministr průmyslu a obchodu (2014-2017); na okrajové strany jako krajně pravicová Svoboda a přímá demokracie (SPD) a Komunistická strana Čech a Moravy; nebo na polovojenské skupiny jako Národní domobrana. Názory těchto okrajových uskupení se dobře šíří díky silným proruským „alternativním médiím“.

Na české krajně pravicové a extremistické scéně proruské sympatie dominují: Tomio Okamura, lídr SPD, který podporuje referenda v oblastech se separatistickými tendencemi na východě Ukrajiny; strana Národní demokracie, která velebila Putinovu snahu zajistit řád a bezpečí na Ukrajině atd. Tato uskupení jsou nebezpečná trojím způsobem. Zaprvé, jakožto nástroj ruské hybridní války proti Evropě představují přímou hrozbu pro národní bezpečnost. Zadruhé, česká proruská polovojenská uskupení představují rovněž i regionální hrozbu, která přesahuje i na slovenskou proruskou extremistickou a polovojenskou scénu.

A nakonec, i přes integraci České republiky do západních struktur je více než polovina české populace poněkud skeptická ohledně EU, a protisystémové postoje tak mohou být příznivci Kremlu rozdmýchávány o poznání snadněji, a to i na okrajích. Na druhou stranu, Česká republika je ve střední a východní Evropě ukázkovým příkladem co se týče politických reakcí. České ministerstvo vnitra zahájilo v lednu 2017 provoz Centra proti terorismu a hybridním hrozbám, poté, co Česká bezpečnostní strategie varovala před hybridní válkou v roce 2015.

Jednotná periferie

Politické strany a politici samotní uvnitř i vně mainstreamových institucí posedlí politickou rusofilií legitimizují geopolitické postoje Kremlu a šíří narativy zaměřené proti EU, USA a NATO. Česká republika je jednou z mála zemí, kde extremisté hojně souhlasí s názory hlavy státu: proruské postoje českého prezidenta Miloše Zemana sahají zpátky do doby před anexí Krymu a i po těchto událostech Zeman pokračuje ve své proruské agendě, často šířené ruskými státními a proruskými okrajovými médii – vyjádřil se například, že Krym nemůže být navrácen Ukrajině a že bývalý ukrajinský premiér Arsenij Jaceňuk je „premiér války“.²¹

Na politické periferii jsou kromě Komunistické strany také krajně pravicové strany projevující bezuzdnou podporu Moskvě, čímž zapadají do známého evropského trendu. Mezi tyto strany patří Svoboda a přímá demokracie (SPD), Národní demokracie (ND) a Dělnická strana sociální spravedlnosti (DSSS). Kromě promoskevských postojů a kritiky EU nebo USA nabízejí tyto strany odpor vůči migraci, odmítání multikulturalismu a xenofobii, to vše záramované globálními konspiračními teoriemi. Například předseda SPD Tomio Okamura nejenže popřel agresi Ruska, ale dokonce tvrdil, že „občanská válka“ na Ukrajině byla vyprovokována Spojenými státy a Evropskou unií, přičemž NATO „zbrojí proti Rusku“.²²

²¹ „Zeman: Jaceňuk je „premiér Války“, Nechce Mírové Řešení - E15.cz,” *Zprávy E15.cz*, 2017, <http://zpravy.e15.cz/zahranicni/politika/zeman-jacenuk-je-premier-valky-nechce-mirove-reseni-1149666>.

²² Tomio Okamura, „Ukrajina: Kdo Je Tu Vlastně Zločincem?,” September 8, 2014, <http://www.tomio.cz/aktuality/ukrajina-kdo-je-tu-vlastne-zlocincem/>.

Jeden ze členů Národní demokracie, Ladislav Zemánek, se zase účastnil separatistických voleb na východě Ukrajiny jako pozorovatel.²³

Když přijde na propagaci ruských zájmů, české okrajové strany dokáží přehlédnout běžné rozepře, které mezi sebou vedou v parlamentu. Institut slovanských strategických studií, klíčová proruská nevládní organizace, pořádal semináře pro české poslance o „Současném fašismu v Evropě“ a „Mýtech o Rusku“, které organizovala nejprve krajně levicová Komunistická strana Čech a Moravy a poté v roce 2016 krajně pravicová Okamura strana. Takto Tomio Okamura shrnul svůj „pacifistický“ pohled na věc: „*My chceme hledat přátele a spolupráci [s Ruskem], nikoliv za každou cenu vytvářet nepřátele.*“²⁴

Činnost extremistů po anexi Krymu

Ačkoli jsou česká polovojenská hnutí obecně na ústupu, po anexi Krymu se objevila nová proruská hnutí, což se zdá být více než jen pouhá náhoda. Například Českoslovenští vojáci v záloze proti válce plánované velením NATO (CSR) zahájily svoji činnost v roce 2015 a dle jejich memoranda odmítají jakékoli budoucí boje „v řadách“ NATO proti Rusku či jinému slovanskému národu.²⁵ Členové tohoto uskupení jsou především dobře trénovaní bývalí vojáci, jejichž cvičení probíhají s legálně držеныmi zbraněmi. Další uskupení, polovojenská Národní domobrana, bylo založeno lidmi kolem extremistické politické strany Národní demokracie v reakci na migrační krizi roku 2015 s cílem ochránit Českou republiku před přílivem migrantů. Jedna z představitelů uskupení, Nela Lisková, navštívila jako členka delegace Národní domobrany v březnu 2016 samozvanou Doněckou lidovou republiku. Po této návštěvě následovalo založení českého „konzulátu“ „Doněcké lidové republiky“ v Ostravě, s „konzulkou“ Liskovou v čele.

23 Vera Žilková, „Volby v Donbasu Sledovali Vedle Senátora Doubravy I Fašisté Z Maďarska,“ *iDNES.cz*, 2014, http://zpravy.idnes.cz/na-separatisticke-volby-v-donbasu-dohlizeli-chenove-krajne-pravicovy-stran-1hj-/zahranicni.aspx?c=A141103_130917_zahranicni_vez.

24 Tomio Okamura, „Sanke Vůči Rusku Byly Od Počátku Naprosta Hloupost,“ 2016, <http://spd.cz/tomio-okamura-sanke-vuci-rusku-byly-od-pocatku-naprosta-hloupost/>.

25 „Memorandum - Czechoslovak Soldiers in Ambush War against the Planned NATO Command,“ accessed April 12, 2017, <http://csla.komuna.cz/memorandum-en-version/>.

Tento „konzulát“ je ve skutečnosti registrován jako česká nevládní organizace a není uznáván českým ministerstvem zahraničí.²⁶

Přestože počet členů těchto uskupení se pohybuje pouze okolo stovek lidí, mohou i tak mít silný destabilizační efekt nejen kvůli xenofobním akcím zaměřeným proti migrantům, ale také proto, že jsou součástí proruské „mocenské vertikály“ v České republice. Národní domobrana spolupracuje s Národní demokracií, zatímco CSR nabídlo své služby Miloši Zemanovi, který je však prozatím odmítl.

Dezinformace jako hrozba národní bezpečnosti

Proruská dezinformační média, čítající desítky nových webových portálů a stránek, jsou nápomocná všem výše zmíněným proruským uskupením, včetně těch nejvíce extremistických, v šíření jejich politických názorů. Jejich potenciál lze ilustrovat na skutečnosti, že 25 procent české veřejnosti věří takzvaným „alternativním médiím“ více než těm mainstreamovým.²⁷ Česká kontrarozvědka BIS ve své výroční zprávě z roku 2015 napsala, že tato média usilují o vyvolávání vnitrosociálních a vnitropolitických tenzí, narušování soudržnosti NATO a EU a o izolaci Ukrajiny na mezinárodní scéně.²⁸ Tyto skutečnosti přiměly Ministerstvo vnitra ke zřízení Centra proti terorismu a hybridním hrozbám, které má čelit asymetrickému konfliktu s Kremlem.

26 “Donetsk Separatists Fly Flag At Czech Center That Prague Vows To Close,” *RadioFreeEurope/RadioLiberty*, 2016, <http://www.rferl.org/a/ukraine-donetsk-czech-consulate-ostrava-liskova/27962142.html>.

27 “Disinformation Operations in the Czech Republic,” *European Values Think-Tank*, September 13, 2016, <http://www.europeanvalues.net/vyzkum/disinformation-operations-in-the-czech-republic/>.

28 Czech Counter-Intelligence Agency BIS, “Security Information Service (BIS),” 2015, <https://www.bis.cz/vyrocní-zpravaEN890a.html?ArticleID=1104>.

Přispěvatelé: *Grigorij Mesežnikov, Radovan Bránik*

Politický kontext

Na Slovensku má vliv Kremlu zčásti kořeny v příznivě orientované historické a národní identitě založené na společné ideologii panslavismu, budované již od 19. století. Po změně režimu pomohla protizápadní postoje řada nacionalistických politiků panslavistické tendence znovu oživit. Mečiarova éra v devadesátých letech se nesla ve znamení silně proruské zahraniční politiky, což však skončilo v roce 1998 a slovenská integrace do západních struktur byla ukončena vstupem do NATO a EU v roce 2004. Hlavní proud slovenské politiky se nicméně vždy vyznačoval „přátelsky pragmatickým“ přístupem k Rusku v souladu s tradičně silným proruským cítěním veřejnosti. Kupříkladu premiér Robert Fico (SMER-SD) se stal jedním z nejotevřenějších kritiků evropských sankcí vůči Rusku.²⁹ Válka na východě Ukrajiny však poněkud pozměnila situaci a slovenská veřejnost začala Rusko vnímat více jako hrozbu,³⁰ přičemž slovenská vláda pevně podporovala územní celistvost Ukrajiny.³¹ Zatímco si premiér Fico zachovával svou „jednání nakloněnou“ politiku a neopouštěl evropský mainstream, krajně pravicové strany a Lidová strana Naše Slovensko (LSNS) se staly hlavní hnací silou nacionalistického, proruského politického panslavismu. Slovenská národní strana, která patřila k nejvášnivějším příznivcům Ruska, svoji podporu o něco zmírnila poté, co se stala součástí Ficovy třetí vlády.³²

²⁹ Péter Krekó et al., “Marching towards Eurasia - The Kremlin Connections of the Slovak Far-Right” (Political Capital, 2015), http://www.politicalcapital.hu/wp-content/uploads/PC_Study_Russian_Influence_Slovakia_ENG.pdf.

³⁰ Ibid.

³¹ Slovenská vláda zajišťovala přísun plynu na Ukrajinu, humanitární pomoc a výcvik vojenských expertů z ukrajinských ministerstev obrany a zdravotnictví.

³² “Meet Slovakia’s New Cabinet,” *Spectator.sme.sk*, March 22, 2016, <https://spectator.sme.sk/c/20121797/meet-slovakias-new-cabinet.html>.

Otevřeně neonacistický lídr LSNS Martin Kotleba, dříve nejvýraznější postava mezi ultrapravicovými extremisty, naopak označil revoluci na Majdanu za akt „terorismu“ a jeho strana spustila petici pro vystoupení Slovenska z EU a NATO:

*„V současnosti se NATO snaží obsadit Ukrajinu a Rusko. Američtí vojáci expandují k ruským hranicím. A naši zrádní politici jim v tom pomáhají.“*³³

LSNS prosazuje svoji proruskou antisystémovou politiku stavící se proti euroatlantické komunitě spolu s několika dalšími „občanskými“ subjekty a polovojenskými organizacemi podporovanými silnými proruskými „alternativními médii“ na internetu.³⁴ Nejznepokojivějším znakem vlivu Kremlu na Slovensku je ruské napojení na radikalizaci „zdola“ u ultrapravicových a polovojenských uskupení. Sám Kotleba nejenže má blízké vazby na jednu z výrazných skupin, Akční skupinu Vzдор Kysuce (VK), ale někteří poslanci a členové LSNS byli dokonce nařčeni z rasově motivovaných trestných činů a projevů nenávisti vůči Židům.³⁵ Některá uskupení dokonce vyslala vojáky na východ Ukrajiny, aby bojovali po boku proruských „rebelů“, což je značně nebezpečný znak slovenské extrémní pravice.³⁶ Kromě toho, bývalí členové ruských jednotek zvláštního určení, Specnazu, poskytli výcvik některým polovojenským krajně pravicovým skupinám.

33 Naše Slovensko – noviny politickej strany Mariana Kotlebu, “V NATO Sme Bábkou Amerických Zločincov! NATO Vzniklo Preto, Aby Nás Zničilo Terroristov Ochránujú, Nevinných Zabijajú,” October 2016, <http://www.naseslovensko.net/wp-content/uploads/2016/10/nase-slovensko-oktober-2016.pdf>.

34 Jako například Slovensko-ruská společnost a Panslovanská unie. Krekó et al., “The Weaponization of Culture: Kremlin’s Traditional Agenda and the Export of Values to Central Europe.”

35 Tato strana navíc zřídila „občanské vojsko“ střežící vlaky před „násilnými Romy“, což legitimizuje užití síly proti menšinám.

36 “Slovak Extremists Groups Can Produce Rebels in Ukraine,” *Spectator.sme.sk*, February 26, 2015, <https://spectator.sme.sk/c/20056340/slovak-extremists-groups-can-produce-rebels-in-ukraine.html>.

Radikalizace u polovojenských skupin za pomoci Ruska

Dvě hlavní slovenské polovojenské skupiny se sice sestávají z maximálně několika stovek lidí, ale válka na Ukrajině a migrační krize zapůsobily jako katalyzátory, které nejenže opět legitimizovaly krédo těchto uskupení zaměřené proti náboženským, etnickým a sexuálními menšinám, ale rovněž znovu oživily nevráživost mezi slovenskými a maďarskými a mezi slovenskými a ukrajinskými uskupeními, kdy žádou z těchto stran nikdy zcela neopustily protichůdné revizionistické tendence. Slovenští branci (SB), založení v roce 2012, jsou oficiálně neregistrované sportovní/vojenské uskupení vytvořené po vzoru ruských vlasteneckých klubů.³⁷ SB poskytují svým členům komplexní vojenský výcvik prostřednictvím bývalých členů Specnazu; jejich lídr a zakladatel Peter Švrček byl vycvičen sdružením *Stiag* a ruskými kozáky.³⁸ Bývalý člen SB, Martin Kepřta, jeden z mála potvrzených bojovníků na straně separatistů na východě Ukrajiny, prohlásil:

*„Naším cílem je Novorusko a uznání Doněcké nezávislé republiky. Jsem členem její oficiální armády.“*³⁹

Akční skupina Vzдор Kysuce (VK) je jedním z nejnebezpečnějších polovojenských hnutí, adorující Tisa a de facto schvalující holocaust. V roce 2015 VK kvůli „napjatým vztahům“ mezi Slovenskem a Ruskem otevřeně vyzvala své členy k podryvání politického establishmentu a v případě potřeby k užití zbraní.⁴⁰ Destabilizační potenciál tohoto uskupení ještě vzrostl pod vedením Lukáše Kopáče, který chce spojit síly se SHO a případně vytvořit další neonacistickou stranu, která by kandidovala ve slovenských volbách v roce 2020.

37 Například jsou v přímém kontaktu s proputinovským motorkářským gangem „Noční vlci“.

38 Základní myšlenkou je společní slovanských národů od Jaderského moře po Beringův průliv proti „proteroristické agresivní organizaci NATO pod imperiálním vlivem USA.“ Tomáš Bičkoš, „Slovenskí Branci – Poslanie, Činnosť a Zmysel Existencie,“ *Mea Patria*, February 15, 2013, <http://meapatria.sk/zaujalo-nas/slovenski-branci-%e2%80%93-poslanie-cinnost-a-zmysel-existence/>.

39 aktuality.sk, „Spoveď Slováka, Ktorý Bojuje Za Proruských Separatistov,“ *Aktuality.sk*, February 23, 2015, <https://www.aktuality.sk/clanok/271050/nevzali-ho-do-armady-siel-k-separatistom/>.

40 Dušan Mikušovič, „Preniknite Do Armády a Polície, Vyzývajú Verných Radikáli Zo Vzodoru,“ *Denník N*, June 4, 2015, <https://dennikn.sk/151609/preniknite-armady-policie-vyzyvaju-verných-radikáli-zo-vzodoru/>.

Pronikání do bezpečnostních složek

Proruská uskupení představují vážnou hrozbu pro slovenskou národní bezpečnost a vzhledem k tomu, že mají tendenci získávat své členy z řad příslušníků armády, i pro obranné složky. Například SP používá zbraně určené pro vojenské účely získané pomocí kontaktů ve slovenské armádě. VK dokonce zašla tak daleko, že vyzvala své členy k infiltraci do armády či policie.⁴¹ Soukromá střední odborná škola ochrany osob a majetku v Bratislavě, která byla založena certifikovaným instruktorem Specnazu Štefanem Kurillou a je financována ruskými subjekty, se vyznačuje postoji proti Západu a proti NATO. Připravuje své studenty na kariéru u městské či státní policie, celní správy, vojenské policie atd.; má tedy etablovaný vztah se slovenskými bezpečnostními institucemi. Její bývalý ředitel, Jozef Gandžala, je členem jiné produktivní nevládní organizace – Asociace slovenských vojáků (ASV), která obvinila slovenské ministerstvo obrany z vlastizrady kvůli vyslání slovenských jednotek do Litvy v roce 2017 jakožto součásti závazku zemí V4 po summitu ve Varšavě.⁴² Předseda ASV Jozef Žarnovičan vyhrožoval:

„Přijde doba, a ne zas tak vzdálená, kdy Slovensko bude mít národní vládu odolnou vůči nadnárodním fašistickým korporacím a globalistickým tlakům (...) se silnou národní obrannou armádou připravenou chránit vlastní občany.“⁴³

41 Ibid.

42 “Předseda ASV Žarnovičan Podozrieva Skupinku Okolo Gajdoša a Naďa Zo Spáchania Vlastizrady. Žiada O Prešetrenie,” *Hlavné Správy*, February 3, 2017, <http://www.hlavnespravy.sk/predseda-asv-zarnovican-ziada-o-presetrenie-z-protistatnej-cinnosti-skupiny-padlo-aj-meno-gajdosa-a-nada/893524>.

43 “Výpoveď Asociácie slovenských vojakov - ZEM & VEK,” *Zem a Vek - Časopis*, 2017, <http://www.zemavek.sk/articles/view/vypoved-asociacie-slovenskych-vojakov>.

Přispěvatelé: *Edit Zgut, Lóránt Győri, Attila Juhász*

Politický kontext

Navzdory sdílené a obtížné historii včetně období studené války, kdy Moskva potlačila maďarské povstání v roce 1956, měly maďarsko-ruské vztahy po pádu Sovětského svazu praktický a vyvážený charakter. Pragmatismus, pramenící z maďarské závislosti na ruské energii, byl vždy pro maďarské vlády rozhodujícím faktorem při vymezování vztahu k Moskvě. Rusofilní lidová hnutí se však kvůli rozdílnému jazyku, kultuře a náboženství v Maďarsku téměř nevyskytují. Od vypuknutí krize na Ukrajině jsme nicméně byli svědky zázračného a pravděpodobně ne samovolného vzniku takovýchto organizací. Maďarská společnost je i přes snahu nacionalistických politiků nasměrovat zemi na Východ obecně orientovaná spíše na Západ.⁴⁴ Zranitelnost Maďarska vůči Rusku pramení z geopolitického obratu vládoucí pravicové strany Fidezs a krajně pravicového Jobbiku – Hnutí za lepší Maďarsko – směrem k Rusku, což přidalo nové prvky „pragmatické“ proruské politiky, která mimo jiné charakterizovala předchozí socialistické vlády. Jobbik je součástí sítě evropských (krajně) pravicových populistických stran, jež sdílejí oficiální stanoviska Ruska a jeho snahu destabilizovat EU a NATO, čímž pomáhají ruským geopolitickým cílům. Přestože celkově se Jobbik stáčí spíše ke středu politického spektra a snaží se otevřít Západu, někteří extrémisté a polovojskové organizace (s vazbami na Jobbik) se stávají stále významnějšími kanály ruského vlivu v Maďarsku. Kvůli svým projevům nenávisti, revizionistickým cílům, náborovým aktivitám za hranicemi Maďarska a otevřené nenávisti vůči Ukrajině představují tato uskupení pro Maďarsko přímou bezpečnostní hrozbu.⁴⁵

⁴⁴ “Magyarország a Legvédtelenebb Az Orosz Befolyással Szemben,” *Portfolio*, 2016, http://www.portfolio.hu/users/elofizetes_info.php?t=cikk&i=241345.

⁴⁵ Juhász et al., “‘I Am Eurasian’ - the Kremlin Connections of the Hungarian Far-Right.”

Jobbik a jeho satelitní organizace vzhlíží k ruské vlajce

Přestože se Jobbik snaží distancovat od polovojenských uskupení, je s řadou útvarů spojen osobními a finančními vazbami, a to konkrétně s revizionistickým Mládežnickým hnutím 64 žup (HVM), neonacistickou Armádou zbrojníků (Betyársereg), Maďarským hnutím sebeobranu (MÖM) a Vlky (Farkasok).⁴⁶ Předseda Jobbiku Gábor Vona v roce 2009 uzavřel dodnes platné strategické spojenectví s lidry extremistických uskupení, čímž poskytnul politickou legitimitu i těm nejagresivnějším žvlům na extremistické scéně.⁴⁷

Tato uskupení tradičně označovala menšiny (především židovského a romského původu) za své úhlavní nepřátele, ale od počátku krize na Ukrajině jsme svědky jejich reorientace na geopolitické otázky, díky čemuž jsou jejich příznivé postoje vůči Rusku stále patrnější. Slibují chránit maďarskou menšinu žijící v Zakarpatské oblasti, podporují snahu separatistů o nezávislost a osvojují si Kremlm vyznávané ultrakonzervativní hodnoty založené na křesťanství, tradici a rodině. Maďarské nacionalistické narativy jsou poháněny ruskými geopolitickými záměry a cílenou propagandou: někteří revizionisté doufají, že anexe Krymu by mohla Maďarsku pomoci získat jeho ztracená území jako Zakarpatsko nebo Transylvánii. To se hodí Rusku a jeho snaze zpochybnit platnost hranic v této oblasti a (znovu) nastartovat územní spory,^{48,49} které by mohly v budoucnosti pomoci vytváření konfliktů zamrzlých na mrtvém bodě.

Jak víme z uniklých emailů bývalého Putinova hlavního stratega Vladislava Surkova, Kreml v průběhu obsazování Krymu přímo podporoval politický revizionismus v Maďarsku, především co se

46 Lóránt Györi and Attila Juhász, "A Jobbiknál Jól Megfér a Cukiság És a Szélsőségek," *24.hu*, December 15, 2016, <http://24.hu/belfold/2016/12/15/a-jobbiknal-jol-megfer-a-cukisag-es-a-szelsosegek/>.

47 "Gyilkolna a HVM Alelnöke," *ATV.hu*, 2012, http://www.atv.hu/belfold/20120815_akasztana_es_gyilkolna_a_jobbik_szovetseges_szervezet_alelnoke.

48 "A Székelyföldi Autonomia Orosz Érdek, Állítja Egy Offshore Elemzőcég," *Világtérkép/Átlátszó*, 2014, <http://vilagterkep.atlatszo.hu/2014/08/26/a-szekelyfoldi-autonomia-orosz-erdekek-allitja-egy-offshore-elemzoceg/>.

49 "Tyirityán: Nem Tartjuk Orbánt Közellenségnek," *24.hu*, November 23, 2016, <http://24.hu/kozelet/2016/11/23/tyirityan-nem-tartjuk-orbant-kozellensegnek/>.

týče Zakarpatska.⁵⁰ k Podle hacknutých emailů proruského aktivisty Alexandra Usovského měly Jobbik a jedno polovojenské uskupení dokonce obdržet finanční podporu za organizaci protestů v pozdním létě roku 2014.⁵¹ Jobbik a HVIM skutečně v srpnu 2014 uspořádaly protest před ukrajinskou ambasádou v Budapešti, jehož požadavkem byla autonomie Zakarpatska a federalizace Ukrajiny.⁵²

Typickým příkladem (nepříliš úspěšného) fungování této strategie v praxi je případ HVIM, které v roce 2014 vydalo deklaraci a uspořádalo protesty volající po „patriotické podpoře Ruska“, přičemž uvedlo, že „*Zakarpatsko není Ukrajina a Transylvánie není Rumunsko*.“⁵³ HVIM se také pokusilo o bojkot čokolád a sladkostí vyprodukovaných firmami s podílem Petra Porošenka.⁵⁴

Aktivní opatření: Maďarská národní fronta a kauza Bély Kováče

Snaha ovlivnit politické procesy pomocí aktivních opatření je v některých případech ještě očividnější. Jedna z nejnebezpečnějších maďarských nenávisných skupin, Maďarská národní fronta (MNA), byla nedávno rozpuštěna poté, co její vůdce 26. října 2016 zastřelil policistu, který chtěl prohledat jeho dům kvůli podezření z nelegálního držení zbraní.⁵⁵

50 Kálmán, “Kiszivárgott Iratok.”

51 “Kremlin Is behind Anti-Ukrainian Protests in Poland: Analysis of the Hacked Correspondence - InformNapalm.org (English),” *InformNapalm.org (English)*, March 7, 2017, <https://informnapalm.org/en/kremlin-behind-anti-ukrainian-protests-poland-analysis-hacked-correspondence/>.

52 “Ez a háború nem a magyarság háborúja,” *Jobbik.hu*, August 9, 2014, <https://jobbik.hu/hireink/ez-haboru-nem-magyarsag-haboruja>.

53 “Vér Nélkül Nem Lehet: Magyar Nemzeti Radikálisok Erdélyben II.,” 2014, <https://atlatzso.hu/2014/05/28/ver-nelkul-nem-lehet-magyar-nemzeti-radikalisok-erdelyben-ii/>.

54 “Bojkott Indult a Kárpátaljai Magyarokért,” *Alfahír*, April 22, 2015, http://alfahir.hu/bojkott_indult_a_karpataljai_magyarokert.

55 “Lecsapott a TEK a Nemzeti Arcvonalra,” *24.hu*, November 15, 2016, <http://24.hu/belfold/2016/11/15/oriasrazzia-lefejeztek-a-nemzeti-arcvonalat/>.

Dále byly prokázány dobré vztahy tohoto uskupení s ruskými diplomaty a tajnými službami. Investigativní novináři odhalili, že příslušníci zahraniční vojenské rozvědky (GRU) se v Maďarsku již léta bez problémů účastnili airsoftových výcviků spolu se členy MNA.⁵⁶ Ačkoli nelze přepokládat, že ona vražda byla součástí plánů Kremlu, pouhý fakt, že taková spojení existují, nám říká mnoho o tom, kam až může Rusko zajít při hledání spojenců pro vytváření nestability.

Přestože je dobře známo, že webová stránka této organizace *Hídfő.ru* je provozována s podporou ruských tajných služeb a je součástí aktivních opatření,⁵⁷ k související vyšetřování vedené policií a parlamentními výbory na tyto skutečnosti nehledí.⁵⁸ Podobný je i případ Bély Kováče, bývalého předsedy zahraničního výboru Jobbiku, který byl obviněn z protievropské špionáže na pokyny Ruska, avšak jeho vyšetřování skončilo na mrtvém bodě.⁵⁹ Kovács zatím nebyl zatčen, může tedy volně pokračovat ve své diplomatické činnosti v Bruselu nebo manipulovat s případnými důkazy. Toto vše odkrývá znepokojivou situaci, kdy se Maďarské autority, obávající se ztráty „přátelství“ s Ruskem, zdráhají zakročit proti čím dál tím očividnějším případům ruského vlivu, a povzbuzují tak Kreml, aby ve svých aktivitách pokračoval.

Evropské a regionální bezpečnostní hrozby

Maďarsko se čím dál tím víc stává centrem extremistických “alternativně pravicových” evropských uskupení a rovněž centrem ruské propagandy.

⁵⁶ Panyi Szabolcs, “New York Times: Orosz Fedett Hírszerzők Évi Ötször Utaztak Le Bónybe,” December 25, 2016, http://index.hu/belfold/2016/12/25/new_york_times_orosz_fedett_hirszerzok_evi_otszor_is_gyakorlatoztak_gyorkosekkel/.

⁵⁷ “Könnyedén Szórákozik Velünk Az Orosz Titkosszolgálat,” August 19, 2014, http://index.hu/belfold/2014/08/19/from_russia_with_love/.

⁵⁸ Maďarská vláda oficiálně neprotestovala, ani nepožadovala od ruského velvyslance vysvětlení vztahů mezi nenávisťnými skupinami a ruskými autoritami. Panyi Szabolcs, “Szijjártóék Nem Lépnék a Bónyi Rendőrgyilkos Orosz Kapcsolatai Miatt,” November 10, 2016, http://index.hu/belfold/2016/11/10/szijjartoe_k_nem_lepnek_a_bonyi_rendorgyilkossag_orosz_titkosszolgalati_szala_miatt/.

⁵⁹ Kovács byl obviněn Úřadem pro ochranu ústavy (AH) uprostřed všeobecných voleb v roce 2014, avšak dodnes nebylo odhaleno, s kým z Ruska se stýkal. Zoltán Ember, “Kovács Béla Él És Virul Strasbourgban,” *24.hu*, June 15, 2016, <http://24.hu/belfold/2016/06/15/kovacs-bela-el-es-virul-strasbourgban/>.

Ruský institucionální vliv se mimo jiné projevuje ve vztahu mezi maďarskými krajně pravicovými hnutími a několika evropskými proruskými uskupeními, která se snaží oslabit územní celistvost regionu. Rumunská větev HVIM se setkala se separatisty z Moldavského národně-demokratického hnutí (MND) za účelem výměny zkušeností: „*Jsou zvědaví, jak jsme tuto organizaci vybudovali, chtějí se od nás učit (...) z EU nevzešlo nic dobrého (...) klobouk dolů před Putinem, na Rusy spoléháme,*“ řekl o setkání Zoltán Szöcs, kterého v Rumunsku obvinili z přípravy teroristického útoku spojeného s HVIM.⁶⁰ Za zmínku stojí, že podle výše zmíněné strategie Vladislava Surkova by podpora separatistických tendencí v Maďarsku a Rumunsko měla pomoci destabilizovat Ukrajinu.

Zsolt Dér, jeden z lídrů Vlků, člen Armády zbojníků a veterán války v Jugoslávii, své zapojení do bojů na východě Ukrajiny na straně ruských separatistů pouze odložil, protože byl v té době asistentem místopředsedy maďarského parlamentu Tamáse Sneidera (bývalého neonacisty), který náleží k Jobbiku.⁶¹

Zakladatel HVIM a viceprezident Jobbiku László Toroczkaei je ve spojení s putinistou Jamesem Dowsonem, což je vedoucí představitel britských Knights Templar International (KTI), majitel dezinformačních webů a muž, který údajně sháněl peníze na „pohraniční hlídky“ pro ruské bulharské polovojenské organizace Sipka.⁶² Kromě toho, bývalý vůdce britské krajní pravice Nick Griffin se stěhuje do Budapeště, aby našel útočiště před liberalismem. Nebezpečí destabilizace je tak reálné, že v roce 2015 bylo HVIM spolu s Jobbikem vyhrožováno ukrajinským polovojenským uskupením Karpatska Sic, které tvrdilo, že tyto organizace budou zničeny.⁶³

60 “Vér Nélkül Nem Lehet”

61 “Dér Zsolt És Az Igazság – Válaszok a Bulvár Média Hazugságaira,” *Szent Korona Rádió*, March 31, 2016, <http://szentkoronaradio.com/blog/2016/03/31/der-zsolt-es-az-igazsag-valaszok-a-bulvar-media-hazugsagaira/>.

62 Gergely Miklós Nagy, “Fehér Embernek Fillérékért! - Oroszbarát Brit Újfasiszták Toroczkaei És a Jobbik Közéletén,” *Magyar Narancs*, 2016, <http://m.magyararancs.hu/kismagyarorszag/feher-embernek-fillerekert-101832>.

63 “Fegyveres Ukrán Szervezet Fenyegette Meg a Jobbikot És a HVIM-Et,” *Alfahír*, April 24, 2015, http://alfahir.hu/fegyveres_ukran_szervezet_fenyegette_meg_a_jobbikot_es_a_hvim_et.

Příspěvatelé: *Lukasz Wenerski, Michał Kacewicz*

Politický kontext

Vzhledem k událostem dávné i nedávné historie je ruské působení v Polsku značně omezené. Lačnost po území, pokusy o rusifikaci a zkušenost se sovětskou okupací, to vše Poláky odrazuje od podpory postojů Kremlu, panslavistických tendencí či obdivu k východokřesťanské mocnosti. Cílem Varšavy po převratu bylo naopak usilovat o integraci Polska do euroatlantické komunity, o demokratičnost a nezávislost postsovětských států. Ilegální okupace Krymu a následná válka mezi Ruskem a Ukrajinou na východě Ukrajiny postavily Rusko znovu do pozice agresora v očích jak polské vlády a politického establishmentu, tak i veřejnosti obecně. Není proto překvapující, že summit NATO ve Varšavě v roce 2016 rozhodnul o posílení východního křídla aliance nasazením jednoho batalionu do Polska. Kreml tak svoji aktivitu musí směřovat hlavně nepřímou na polská okrajová nacionalistická hnutí, využívat okrajová média a pro přímý politický vliv se spoléhat pouze na velmi malou skupinu politiků, uskupení a nevládních organizací, a to především kolem strany Zmiana, kterou vede Mateusz Piskorski. Ruský modus operandi se proto ani tolik nesnaží otevřeně napadat prozápadní geopolitickou orientaci Polska, ale spíše podněcovat pohraniční spory s Ukrajinou či Německem a obecně protisystémové tendence s cílem dosáhnout místní či regionální destabilizace.

Volební business a špionáž

Mateusz Piskorski, v té době člen krajně pravicové Sebeobraný Polské republiky (SRP), se stal v roce 2005 na krátkou dobu poslancem polského Sejmu, čímž úspěšně odstartoval svou zahraničně politickou kariéru. V roce 2007 založil proruský a proeuroasijský think-tank Evropské centrum pro geopolitickou analýzu (ECAG), jenž se stal prostředníkem při organizaci „volebních pozorovatelských misí“ ve spolupráci se Společenstvím nezávislých států – Organizací pro monitoring voleb (CIS-EMO) pro Kreml.

Každá mise měla rozpočet mezi 100 až 200 tisíci eur. Jeden bývalý politik to okomentoval slovy:

„Setkal jsem se s Piskorskim (...) Otevřel svůj kalendář, který byl zcela zaplněný: Kavkaz, bývalý Sovětský svaz, Afrika. Řekl: ‚Jestli chceš, můžeš jet s námi. Kdybys jen přetáhnul pár lidí, nejlépe bývalé poslance, radní.‘ Odmítl jsem, ale řadě mých kolegů se tento politický turismus zalíbil.“⁶⁴

V roce 2015, dlouho po událostech na Krymu, zformoval Piskorski levicovou stranu Změna z bývalých členů SRP, lidí z okrajové Komunistické mládeže Polska a krajně pravicové Falangy, čímž vytvořil do té doby neslýchanou reprezentaci ruských zájmů na polské politické scéně. Změna se snažila o sblížení Varšavy s Kremlem a popírala vojenskou intervenci Ruska na východě Ukrajiny, přičemž obviňovala Kyjev z „kolapsu“. Piskorski byl v roce 2016 zatčen pro podezření ze špionáže, po kterém následovaly razie v domech dvou bývalých aktivistů z Kongresu nové pravice (KNP), kteří jsou podezřelí z mezinárodní sabotáže. Je možné, že se tito obvinění účastnili v roce 2014 ruských „aktivních opatření“ na západní Ukrajině, kde se snažili ničit sochy Bandery za účelem podněcování etnických tenzí mezi polskou menšinou a ukrajinskou většinou.⁶⁵ Je prokázáno, že Piskorski se dobře zná s maďarským europoslancem z Jobbiku, Bélou Kovácsem, který byl rovněž obviněn maďarskými autoritami ze špionáže pro Kreml a se kterým se Piskorski účastnil ilegálního krymského referenda jakožto „nezávislý pozorovatel.“⁶⁶

⁶⁴ Piskorski přesvědčil mj. Andrzeje Leppera a dva politiky z LPR – Sylwestera Chruczeho a Daniela Pawłowice, aby se takovýchto misí účastnili. Dokonce přetáhl i některé své zahraniční kontakty: belgického komunistického profesora, francouzského vědce a výzkumníka, německého radního a britského nacionalistu. “Euroazjaci W Warszawie,” *Newsweek.pl*, January 15, 2013, <http://www.newsweek.pl/swiat/euroazjaci-w-warszawie,100369,1,1.html>.

⁶⁵ “Putyin Őtödik Hadoszlopa: Újabb Kémek Után Kutat a Lengyel Elhárítás,” *PCblog/Átlátszó*, 2016, <http://pcblog.atlatszo.hu/2016/06/15/putyin-otodik-hadoszlopa-ujabb-kemek-utan-kutat-a-lengyel-elharitas/>.

⁶⁶ Anton Shekhovtsov, “Pro-Russian Extremists Observe the Illegitimate Crimean ‘referendum,’” 2014, <http://anton-shekhovtsov.blogspot.com/2014/03/pro-russian-extremists-observe.html>.

Měkká moc historických křivd

Kreml se snaží využívat současné renesance nacionalismu v Polsku tak, že skrz okrajová média a prostřednictvím politiků šíří historické protiukrajinské a protizápadní narativy populární u pravicových extremistických hnutí. Kupříkladu Národní obrození Polska (NOP) nebo Tábory národních radikálů (ONR) nemohou být obviňovány z jakýchkoli sympatií vůči Rusku, i když jejich ultrakonzervativní hodnotové postoje spojené s negativním pohledem na Ukrajinu či EU nepřímo nahrávají Kremlu do karet. Klíčový v tom byl například Volyňský masakr během druhé světové války, kdy členové Ukrajinské povstalecké armády (UPA) hromadně zabili Poláky; proto také lídr ONR Marian Kowalski řekl:

„Podporovat Banderovu Ukrajinu? To je nesmysl. (...) Myslím, že ve chvíli, kdy Banderovo hnutí začne být uctíváno, by Polsko mělo zanechat jakýchkoli přátelských gest vůči této zemi.“

Jiní zaujali zřetelně aktivní roli: David Hudziec, aktivista z Tábora velkého Polska, se přestěhoval do Donbasu, aby pracoval pro Novoruskou zpravodajskou agenturu; rovněž označuje Ukrajinu za „pravého“ nepřítele Polska. Šéfredaktor Xportalu, jedné z polských proruských stránek, Bartosz Bekier, nazval NATO „teroristickou“ organizací, přestože on sám stojí v čele krajně pravicového hnutí Falanga, jehož členové se účastnili oficiálního aliančního cvičení „Anakonda-16“. Janusz Korwin-Mikke, zakladatel a bývalý lídr krajně pravicové KNP, dokonce prohlásil separatisty na Ukrajině za „ruské patrioty“ a protestoval proti EU hajlováním na půdě Evropského parlamentu.⁶⁷

⁶⁷ Maïa de La Baume, “MEPs Suspended for Making Nazi Gestures,” *POLITICO*, October 27, 2015, <http://www.politico.eu/article/european-parliament-meps-suspended-for-making-nazi-gestures/>.

Příspěvatelé: *Dr. Bernhard Weidinger, Fabian Schmid*

Politický kontext

Rakousko má kvůli svému tradičnímu poválečnému „neutrálnímu“ postoji speciální vztah k Rusku, jenž také od počátku okupace Krymu dává často najevo. Rakousko bylo prvním členem EU, který po anexi Krymu přivítal 24. června 2014 Vladimira Putina na oficiální státní návštěvě. Ačkoli Rakousko uznalo, že anexe byla v rozporu s mezinárodním právem a sankce EU principiálně podporuje, bylo od počátku jedním z čelních představitelů těch, kdo se snažili sankční režim zmírnit. Rusko má již tradičně vazby na rakouskou obchodní a politickou komunitu (včetně středo-levicové SPÖ a středo-pravicové ÖVP), tento vliv však zůstává spíše ekonomicky zaměřený, pragmatický a ve své podstatě neideologický.

Rakousko je velmi specifické v otázce vztahu politické krajní pravice a Ruska. Nejpopulárnější opoziční strana, Svobodná strana Rakouska (FPÖ), je jediným politickým subjektem, který má uzavřenou dohodu o součinnosti a spolupráci v celé řadě oblastí s vládnoucí stranou Jednotné Rusko.⁶⁸ Kandidát této strany, Norbert Hofer, získal téměř 47 procent hlasů v dodatečných prezidentských volbách v prosinci 2016. Důvodem podpory Kremlu po tomto úspěchu může být naděje Ruska, že se FPÖ v budoucnosti stane jednou z vládnoucích stran (Rakousko má od roku 1983 výhradně koalici vlády)⁶⁹. Vzhledem k tomu, že Svobodní patří v průzkumech mezi favority a ve vládě již byli, není možné tuto možnost vyloučit.

⁶⁸ Italská Liga Severu má uzavřenou podobnou, ale méně významnou smlouvu, která je pouhou „dohodou o spolupráci“.

⁶⁹ “Russian Model Helps Extreme Right to Become Mainstream,” *Raamop Rusland*, 2017, <https://www.raamoprusland.nl/dossiers/europa/476-russian-model-helps-extreme-right-to-become-mainstream>.

Vazby na Rusko: hlavní proud a extrémý

Vezmeme-li v úvahu protiruské názory většinové rakouské společnosti a historicky danou nevráživost krajní pravice vůči Rusku založenou na antislovanském nacismu, pak se postoj FPÖ k Rusku může zdát překvapivý. Tato politika je výsledkem úmyslného obratu vedení strany směrem k pozitivnímu vnímání Ruska, ke kterému došlo kolem roku 2007 a které se stalo ještě intenzivnějším po anexi Krymu v roce 2014. Logickým základem vztahů FPÖ a Kremlu je jak vyhlídka této silně protievropské strany na získání moci, tak vzájemná politická legitimizace: zatímco FPÖ se může opřít o sílu Moskvy, Rusko těží z vystupování členů FPÖ, kteří potvrzovali platnost „referend“ a „voleb“ na Krymu a východní Ukrajině a komunálních voleb v Petrohradě v roce 2014.

Vazby Ruska na FPÖ jsou utvářeny na té nejvyšší úrovni. Předseda strany Heinz-Christian Strache, jeho zástupce Johann Gudenus a zahraničně politický mluvčí FPÖ Johannes Hübner jsou častými hosty v Moskvě. Osobní i obchodní vztahy, sdílené hodnoty, diplomatické zisky – to vše hraje roli v této milostné aféře. Proruský postoj rakouské krajní pravice může být vysvětlován osobními a ekonomickými důvody na samém počátku jeho formování, avšak později se z tohoto vztahu stala jakási politická aliance. Tento přechod ulehčil Konstantin Malofejev, pravoslavný oligarcha, který investuje značné prostředky do okrajových médií na Ukrajině a v Evropě, a lze ho tedy nazývat „mužem, který platí to, co Moskva nemůže.“⁷⁰ Tato spolupráce je ideologicky založená na ultrakonzervativních hodnotách stavěných do kontrastu s morálně zkorumpovaným Západem, který je příležitostně označován jako „Gayropa“. Gudenus řídil společnost s vazbami na Rusko a navštěvoval Putinovi spojence v Čechensku a Bělorusku, dále byl také pozorovatelem při referendu na Krymu v roce 2014. FPÖ navíc nejen legitimizuje domácí i zahraniční taktiky Ruské federace, ale také propaguje ultrakonzervativní hodnoty Kremlu a jeho morální převahu nad Západem.

⁷⁰ Justin Salhani, “The Russian Billionaire Carrying out Putin’s Will across Europe,” *ThinkProgress*, January 4, 2017, <https://thinkprogress.org/putins-man-in-europe-a4fe6bb48d76#.mwc728ky8>.

Ruské konexe v Rakousku jsou nicméně mnohem hlubší, než je sféra politických stran; ruský vliv je jasně patrný mezi rakouskými krajně pravicovými mládežnickými hnutími. Ideologie Alexandra Dugina získává vliv v Identariánském hnutí, extremistické mládežnické organizaci, jejíž rakouská větev byla založena v roce 2012 v reakci na údajnou „islamizaci“ Evropy. Od počátku uprchlické krize nabírá tato skupina na obrátkách a dostává se jí více mediální pozornosti (která je však poněkud neúměrná její skutečné politické relevanci).

Obecně je možné vidět širokou síť „nevládních organizací“, „alternativních médií“ a think-tanků operujících po celém Rakousku a Německu a šířících proruské postoje. Jedním z příkladů je Suworow Institut ve Vídni, který slouží jako „most“ mezi krajně pravicovými skupinami a fundamentálně křesťanskými kruhy. Dalším příkladem je Centrum pro kontinentální spolupráci, jež je pravděpodobně (částečně) financováno ruskými vládními subjekty. Obě tyto instituce mají úzké vazby na rakouské Identariánské hnutí. „Aktivace“ jednotlivců, nevládních organizací, proruských médií a extremistických uskupení v Rakousku před a po událostech na Krymu nepřímo ukazuje na využívání takzvaných „aktivních opatření“, při kterých Kreml iniciativně ovlivňuje zdroje evropských ultrapravicových stran a snaží se oslabit mainstreamové evropské instituce.

Město bálů

Ruský vliv bude v Rakousku v následujících letech pravděpodobně stále patrnější, zvláště vezmeme-li v úvahu, že FPÖ je dle průzkumů favoritem příštích všeobecných voleb, které se budou konat nejpozději v roce 2018. Navíc v Rakousku rozšířené protiamerické postoje⁷¹ spolu s neliberálními a autoritářskými zvyklostmi mohou vytvářet úrodnou půdu pro současnou proruskou agitaci Svobodných a dalších subjektů.

71 Podle průzkumu společnosti Gallup se Rakousko umístilo na devátém místě ze 132 co se týče negativního vnímání globálního vedení USA. Viz: “The 2016 U.S.-Global Leadership Report,” 2016, <http://www.gallup.com/services/191807/us-global-leadership-report-2016.aspx>.

Jakožto země na rozhraní západní a východní Evropy není Rakousko pouze centrem řady evropských institucí a zároveň střediskem ruských špiónů (ve Vídni je aktivních odhadem 2-3 tisíce ruských agentů a informátorů), ale rovněž místem setkávání ruských a evropských politiků.⁷² Rakouské autority zatím o tyto věci nejeví přílišný zájem: v oficiálních veřejných zprávách tajných služeb se nám nepodařilo nalézt žádné zmínky o ruském vlivu.

Pravidelných proruských akcí v Rakousku (alternativní „Vídeňský bál“ v roce 2014 či setkání krajně pravicových „Obránců Evropy“ v Linci v říjnu 2016) se účastní rozsáhlá síť proruských subjektů rozdílného původu, kteří se zde společně scházejí, získávají kontakty a otevřeně spolupracují. Vzkvétající vztah Kremlu s krajní pravicí učinil z Vídně útočiště, které pomáhá proruské extremistické síti šířit se napříč Evropou. Tímto způsobem se FPÖ a Identariánské hnutí staly prostředníky mezi proruskými ultrapravicovými subjekty na Východě a mezi těmi na Západě.

⁷² Sigrun Rottmann, „Vienna Is Still a Favourite Playground for Spies,” *BBC News*, July 8, 2010, sec. Europe, <http://www.bbc.com/news/10553310>.

PŘÍLOHA Č.1 – PROTIZÁPADNÍ NARATIVY VE ZKOUMANÝCH ZEMÍCH

Rakousko

Heinz-Christian Strache - Svobodná strana Rakouska (FPÖ)

„Rozhodně nechceme žádné požáry ani třetí světovou válku, k čemuž by mohlo podle mého názoru dojít, když se podíváme jak je záměrně přiléván olej do ohně (...) Musíme Američanům dát na srozuměnou, že nás v Evropě nemůžou rozdělit a že by nás neměli konstantně poštvát proti Rusku.“

Česká republika

Marek Obrtel - Českoslovenští vojáci v záloze (CSR) (polovojenská skupina)

“Nemohu se ztotožnit s mezinárodní politikou USA. (...) Jejími důsledky jsou „spálené země“ a miliony mrtvých po celém světě.“

Tomio Okamura - Svoboda a přímá demokracie (politická strana)

“Chtít trestat Rusko za zločiny ukrajinských fašistů z Kyjeva byla ukáзка další nebezpečné hlouposti bruselistů a opovržením jakoukoli spravedlností.”

Natalija Vitrenkova - Institut slovanských strategických studií (nevládní organizace)

“Ukrajina je nový neonacistický stát. Není divu, že se Krym chtěl oddělit.“

Maďarsko

Článek - Armáda zbojníků (BS) (polovojenské uskupení)

„Nedávno došlo k útoku na uprchlické centrum v Praze, a dokonce i v Rusku musí být agrese těchto zvířecích lidí potlačována silou. Tohle je jen začátek. Evropští nacionalisté se připravují na boj; toto je začátek odporu. Již brzy ze vynoří železná vůle k přežití aby ochránila rodnou zem a zaručila ochranu rodinného krbu.“

Szabó Zsolt - Armáda zbrojníků (BS)

„Rusko je znovu největším hráčem ve světové politice. Prezident Vladimir Putin v pondělí objasnil situaci a řekl, že unipolární světový řád je u konce. Ruské proti-teroristické operace v Sýrii oficiálně začaly! (...) Když říkáme, že návrat Ruska je pozitivním vývojem, nemyslíme tím, že očekáváme od Putina ráj na zemi. Pouze řád.“

Vona Gábor - Jobbik (politická strana)

„(...) mám strach, že tohle je jakýsi druh předehry k americko-ruské válce. (...) Mám pocit, že ať se v Transylvánii děje cokoli, nejde tam v první řadě o Maďary nebo Rumuny, (...) ale o mocenský boj mezi Ruskem a Spojenými státy.“

Slovensko

Stranická petice - Lidová strana Naše Slovensko (LSNS)

„V současnosti se NATO snaží obsadit Ukrajinu a Rusku. Američtí vojáci expandují k ruským hranicím. A naši zrádní politici jim v tom pomáhají.“

Thomas Bičkoš - Slovenští Branci (SB) (polovojenské uskupení)

“Členství v proteroristické agresivní organizaci NATO pod imperiálním vlivem USA ani členství v příliš byrokratické Evropské unii, která se postupně mění v panevropský superstát, v žádném případě negarantuje ani nezajišťuje svobodu a zachování suverenity Slovenské republiky.“

Martin Kepřta - Slovenští Branci (SB) (polovojenské uskupení)

„Naším cílem je Novorusko a uznání Doněcké nezávislé republiky. Jsem členem její oficiální armády. To znamená, že dokud bude mír, zůstanu v kasárnách čekat, dokud mě má vlast znovu nepovolá do služby.“

Oficiální prohlášení - Akční skupina Vzдор Kysuce (VK) (polovojenské uskupení)

„Bratři Slováci, sympatizanti a podporovatelé Akční skupiny Vzдор Kysuce! Vzhledem k napjatým vztahům s Ruskem a katastrofické situaci slovenských bezpečnostních a obranných složek, vyzíváme všechny statečné, duševně a fyzické zdravé nacionalisty, aby se, dle svých schopností, pokusili infiltrovat do armády či police.“

Jozef Žarnovičan - Asociace slovenských vojáků (ASV)

„Severoatlantická aliance se stále více stává agresivním nástrojem Američanů a evropských elit v boji o redistribuci zdrojů, nikoli za obranu a demokracii, což už je dnes v podstatě mrtvá ideologie.“

Jozef Žarnovičan - Asociace slovenských vojáků (ASV)

„Přijde doba, a ne zas tak vzdálená, kdy Slovensko bude mít národní vládu odolnou vůči nadnárodním fašistickým korporacím a globalistickým tlakům, bude mít jasně definovanou alianční smlouvu se silnými a spolehlivými státy, se silnou národní obrannou armádou připravenou chránit vlastní občany.“

Polsko

Mateusz Piskorksi - Zmiana (politická strana)

„[Ukrajina] je zhroutený stát. Jakmile se Západ, včetně Polska, postavil za Banderovy ukrajinské přívržence, upadla do chaosu.“ (...) „Obyvatelé Krymu jsou proruští již dlouho dobu. A mají strach z banderovců. My bychom se jich měli bát také.“

David Hudzic - Tábor velkého Polska

„Když vypuknul konflikt na Ukrajině, nechtěl jsem být pasivní. Všichni v Polsku byli najednou proti Rusku, bezmyšlenkovitě podporovali Ukrajinu. Zapomněli, že Banderovo hnutí, které způsobilo Polákům tolik škod, tam znovu nabývá sil. Neboť banderovci, to jsou ti největší nepřátelé Polska.“

Janusz Korwin Mikke - KORWiN (politická strana)

„Separatisté v Donbasu jsou ruští patrioti. Jeho veličenstvo Petr Porošenko, ukrajinský prezident, je musí zničit, tak jako Němci museli potlačit povstání ve Varšavě. (...) Nejspíš vás to překvapí, ale kdybych byl na Putinově místě, po sestřelení toho letadla bych ihned vyslal 50 000 vojáků, území obsadil, viníky popravil a uspořádal spravedlivé referendum.“

PŘÍLOHA Č. 2 – PRORUSKÉ POLOVOJENSKÉ ORGANIZACE VE STŘEDNÍ A VÝCHODNÍ EVROPĚ

Česká republika _____

Českoslovenští vojáci v záloze			Rok založení: 2015
Počet členů	Ideologie	Násilné projevy	Vazby na Rusko
cca 500/6000**	Nacionalismus, Panslavismus, Proti NATO, Proti Ukrajině	Vojenské výcviky, legálně držené zbraně	Rétorické

Národní domobrana			Rok založení: 2015
Počet členů	Ideologie	Násilné projevy	Vazby na Rusko
cca 50/2500	Nacionalismus, Panslavismus, Proti NATO, Proti migraci, Proti Ukrajině	Vojenské a kri- zové výcviky	Doněck lidová republika, Kon- zulát Doněcké lidové republi- ky v Ostravě

Maďarsko

Mládežnické hnutí 64 žup (HVIM)			Rok založení: 2001
Počet členů	Ideologie	Násilné projevy	Vazby na Rusko
cca 100-200	Nacionalismus, Revizionismus, Antisemitismus, Proti migraci, Proti Ukrajině	Vojenské výcviky, Případ proruského terorismu, Násilí na migrantech	Podněstří

Armáda zbojníků (BS)			Rok založení: 2008
Počet členů	Ideologie	Násilné projevy	Vazby na Rusko
cca 400	Neonacismus, Antisemitismus, Proti Romům, Proti migraci	Vojenské výcviky, Vydírání, Zločiny z nenávisti vůči Romům	Ruské bojové kluby

Vlci			Rok založení: 2011
Počet členů	Ideologie	Násilné projevy	Vazby na Rusko
N/A	Nacionalismus, Antisemitismus, Proti Romům, Proti migraci	Vojenské výcviky, Airsoftové výcviky	Separatisté

Nová maďarská garda (ÚMG)			Rok založení: 2009
Počet členů	Ideologie	Násilné projevy	Vazby na Rusko
cca 200	Nacionalismus, Antisemitismus, Proti Romům, Proti migraci	Vojenské výcviky	Rétorické

Maďarské Hnutí sebeobrany (MÖM)			Rok založení: 2014
Počet členů	Ideologie	Násilné projevy	Vazby na Rusko
N/A	Nacionalismus, Antisemitismus, Proti Romům, Proti migraci	Vojenské výcviky, Pochody proti Romům	Rétorické

Maďarská národní fronta (MNA)			Rok založení: 1989/zanikla
Počet členů	Ideologie	Násilné projevy	Vazby na Rusko
-	Nacionalismus, Antisemitismus, Proti Romům, Pro Putina	Vojenské výcviky	GRU

Slovensko

Slovenští branci (SB)			Rok založení: 2012
Počet členů	Ideologie	Násilné projevy	Vazby na Rusko
cca 150	Panslavismus, Proti Nato, Proti Ukrajině	Ruské taktiky boje a přežití, Systema (Система), Střelba	Separatistický bojovník – M. Keprta, Sdružení StiaG, Instruktoři Specnazu a OMON, Ruské vlastenecké kluby, Noční vlci

Akční skupina Vzдор Kysuce (VK)			Rok založení: 2011
Počet členů	Ideologie	Násilné projevy	Vazby na Rusko
cca 200	Neonacismus, Panslavismus, Antisemitismus, Proti NATO, Proti Ukrajině	Vojenské výcviky, Infiltrace do ozbrojených složek, Žhářský útok na romskou rodinu	Rétorické

*Proruské polovojenské organizace jsou pouze v České republice, na Slovensku a v Maďarsku. V Rakousku nejsou žádné, v Polsku jsou některá polovojenská uskupení pouze infiltrována proruskými politiky.

** Experty odhadovaný počet členů/organizací udávaný počet členů.

Již od začátku krize na Ukrajině bylo možné pozorovat, jak krajně pravicová a extremistická uskupení, z nichž se většina dříve soustředila především na etnické, náboženské a sexuální menšiny jakožto na své hlavní nepřátele, přesunují svoji pozornost směrem ke geopolitickým záležitostem. Nejenže agitují proti NATO a EU, ale také sdílejí sympatie s putinovským Ruskem, které považují za svůj ideologický a politický vzor. Společná je jim rovněž hluboká nenávist vůči Ukrajině. Toto není náhoda, ale spíše součást širší snahy Kremlu oslabit regionální stabilitu a zejména zkomplikovat bilaterální vztahy s Ukrajinou tím, že bude rozdmýchávat existující zdroje napětí: separatistické, revizionistické a ultranacionalistické nálady. Čím jsou tyto dvě země znesvářenější, tím více debat o minulosti a o historických hranicích se znovu otevře; čím více strachu a nedůvěry v této oblasti panuje, tím lépe pro Kreml. Tato strategie využívá slabosti, která je střední a východní Evropě vlastní: hořké vzpomínky na dřívější územní spory, nacionalisticko-separatistické tendence a strašáky v podobě šovinistických ideologií slibujících vrátit těmto národům zašlou slávu. Rádi bychom poděkovali všem, kdo se podíleli na případových studiích jednotlivých zemí – jsou to: Fabian Schmid; Dr. Bernhard Weidinger; Petra Vejvodová PhD.; Jakub Janda; Veronika Víchová; Michal Kacewicz; Łukasz Wenerski; Grigorij Mesežnikov PhD.; Radovan Bránik; Daniel Milo JUDr.; Attila Juhász; András Dezső a Szabolcs Panyi.

